rădăcina, partea de sevă a cuvântului, prin faptul că ele aruncă în umbră sau mai propriu zis în şoaptă aproape neauzită, acele părţi ale cuvântului pe care mintea le pricepe fără ajutorul urechii

I. OLIMPIU ŞTEFANOVICI-SVENSK

Londra, British Museum.
22 I. 927

VII

Nouă contribuţiuni la Bibliografia veche românească [1]).

Ciiasloveţi, Sibiiu 1696.

Iată câtevà completări la descrierea dată în *Bibliografia veche românească* vol. I, pag 339, Nr 101

Pe foaia 244, după terminarea rugăciunilor de dimineaţă, aflăm iertarea de greşeli cu textul următor

Pretine, Pravoslavnice Cetitoriu, cu umilinţă te rugăm: unde veri afla nescare greşuri în lucrul acesta al nostru, în slove, în cuvinte, să nu blăstămi: ce cu blândeaţă îndrepteazâ· şi plineaşte-se-vai precât am putut cu nevoinţă am lucrat, şi precum am aflat în izvod aşa am dat şi am lucrat, şi precum am aflat în izvod aşa am dat şi în tiparu Ce te rugăm iartă, ca şi tu să dobândeşti Ertăciune del[a] Domnul nostru Is Hs al căruia dar şi mlă şi noi îl rugăm să fie cu tine pururea.

Iubitoriu de osteneală
Pop: Kiriac, G i Tip.
şi Avraam Arhidiacon

---

[1]) Cf *Dacoromania* Vol V pag 601—619, *Octoihul mic* tipărit la Braşov (1557) împreună cu un *Evangheliar slavon* (1580?) vor forma un articol separat De asemeni o *Carte de rugăciune* tipărită în Belgrad înainte de Catechismul calvinesc (1640), care conţine Molitvele descrise în articolul D-lui prof univ N Drăganu *„Codicele pribeagului Gheorghe Ştefan Voevodul Moldovei"* în Anuarul Institutului de Istorie Naţională Cluj 1926, Vol III, pag 181—250 La pag 184, la punctul 15, citim *„Molitve de rugă de peste săptămână câte trei pe dzi scoase de Măria sa Gheorghe Stefan voevod, le-au scos din limba sârbească pre limba românească* Aceasta carte face parte din primele tipărituri Rakocziene

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

Literile, ornamentaţia tipografică la finale şi în loc de frontispiciu sânt identice cu ale Molitvenicului dela Belgrad 1689, tipărit tot de Kiriac Se vede că tot materialul tipografic a fost transportat dela Belgrad la Sibiiu, căci literele Chiriakodromionului din Belgrad (1699) se deosebesc de acestea, se introduc noi caractere şi frontispicii În acest Ceasloveţ, pe foaia 2, să află Tatăl nostru, pe care-l reproduc pentru ca să poată servi de comparaţie cu alte texte anterioare şi ulterioare

„Tatăl nostru ce eşti în ceruri sfinţească-să numele tău Vie împărăţia ta, Cumu-i în cerru aşa şi pre pământ Pâinea noastră de toate zilele dă ne-o noao atsăz Şi ne iartă greşealele noastre, cum ertăm şi noi ale greşiţilor noştri Şi nu ne duce pre noi în ispită, ce ne izbăveşte pre noi de vicleanul. Că a ta iaste împărăţia şi putearea şi slava, acum şi până în veaci, Amin

Iată conţinutul acestui Ceasloveţ

Polunoştniţă de toate zilele	Joi 36
Polunoştniţă de sâmbătă	„ 33
Începutul tropsului (Psalmii dumineci)	„ 81
Începutul lu pervi ceas	„ 90
Începutul al tretii ceas	„ 97
Începutul lui şesti ceas	„ 107
Inceaperea obeaniţei	„ 116
Începutul al 9 ceas	„ 126
Începutul vecerniei	„ 132
Începutul pavecerniţei mici	„ 145
Începutul pavecerniţei mari	„ 171
Troparele Învierii	„ 185
Troparele şi condacele zilelor	„ 191
Ceasurile ziua de Paşti	„ 194
Cinstitul paraclis al Născătoarei	„ 194
Rugăciunile Vasilie cel mare	„ 226
Rugăciunea după cumînecătură	„ 230
Rugăciunile de seară	„ 236
Rugăciunile de dimineaţă	„ 244
Rânduiala lunilor	„ 330

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul”
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

Molitvenic, Râmnic 1706

Bibliografia veche românească Vol I, pag 541, nr 150 cunoaşte această carte însă numai cu 190 pagini Cartea completă are 453 pagini

La sfârşit, pe pagina 451, citim următoarele·

„Cade-să a şti, că în Molitvenicul acesta pentru toate tainile şi trebile ce să cuvin a le isprăv[i], preotul s'au pus, iară slujba la priceştania bolnavului, noi n'am pus, precum vedem ca să află în Molitvnicele sloveneşti, ca ce că în izvoadele greceşti nu să află această rânduială făcută osebi, nice urmează a să face vre-o slujbă la acest lucru, ce numai după-ce mearge Preotul acolo unde va fi bolnavul Întâiu trebuie să-l ispovădească cum să cade, şi apoi să-l pricestuiască cu Dumnezeeştile taini, zicând bolnavul de va şti carte Crez Doamne şi mărturisesc, că tu eşti adevărat Hs Fiiul lui Dumnezeu celui viu Tot până în sfârşit Iară neispoveduit să nu îndrăznească Preotul a-l cumineca, că vor cădea amândoi în osândă

Pagina 452

Slavă cinste şi închinăciune celui în Troiţă unuia Dumnezeu, carele ne-au ajutat după început de am ajuns şi sfârşitul Iară cei ce veţi întâmpla a ceti bucuraţi-vă în Domnul şi vă rugaţi pentru noi şi ce greşală veţi afla, veri în cuvinte, veri în slove, îndreptaţi cu Duhul blândeaţelor, nepuindu-ne în ponos, că precum iaste cu neputinţă cerul a să vedea fără de nori, aşa şi tiparul fără de greşală

Pe pagina 453

Să se şti şi aceasta, că de vei cerceta pre amăruntul rânduialele şi tălmăcirea acestui Molitvenic, şi de-l vei potrivi cu niscaie izvoade sloveneşti, veriunde ar fi tipărite şi nu se va potrivi, să nu o pripeşti îndată a defaima, că ce noi am urmat Molitvnicului grecesc carele l-au tipărit Nicolae la anul dela Hs 1691 Şi după cât ne-am fost putinţa şi întru înţeles şi întru rânduiale am aşezat, pre alocurea am şi adaos în tălmăcire pentru scurtarea limbii Rumâneşti, aşijderea

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul”
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

şi la învăţături şi la Rânduiale pentru rostimea Preoţilor, şi pentru mai leznele lor. Iară ceale ce nu s'au pus nici decum, s'au lăsat.. pentrucă sânt Arhiereşti, iară altele că nu le slujesc pre aceaste locuri

Molitvenic, Bucureşti 1722.

Euhologion / adecă / Molitvenic / acum a treia oară tipărit după / rânduiala celui grecesc / În zilele de Dumnezeu înălţatei Dom / nii a prea luminatului oblăduitoriu / a toată Ţara Românească / Ioanu Nicolae Alexandru Voevod / Mavrocordatu / cu blagoslovenia şi cu toată cheltuiala prea / sfinţitului Mitropolit al Ugrovlahiei. / Kir Daniil / În scaunul Bucureştilor / La anul dela Hs 1722 / De Sava Ieromonahul Tip. /

În 4⁰ de peste 4 foi nenumerotate şi 538 pagini numerotate.

Pe verso titlului Stema Moldovei şi a Ţării Româneşti. Vezi reproducerea în *Bibliografie* vol. II fig 284

Tipărit cu negru şi roşu cu 26 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului se află următorul vers :

Buurul, corbul şi crucea trei seamne minunate,
Darurile tale vestesc Doamne prea înălţate.
Buurul, Domnu Moldovei că ai fost te însemnează,
Corbul al ţării Rumăneşti stăpân te adevărează
Iară crucea pravoslaviei bun paznic te arată,
Nicolae prea înţeleptule cu inimă curată
Aceasta în veaci te va păzi cu cinste şi cu pace
Şi pre vrăjmaşi îi va[1]) *surpa, ca praful îi va face*

Prefaţa are numai sfârşitul.

Pe urmă urmează :

Cu cuvântarea cea mai denainte, Către prea Sfinţitul şi de Dumnezău dăruitul archiepiscop şi Mitropolit a toată Ugrovlahiia Kir Daniil după căzuta datorie ca unui stăpân îi aduc plecată închinăciune.

Urmează textul, însă exemplarul cunoscut de mine are numai o pagină, restul lipseşte

[1]) Tipărit · vrăjmaş îni va

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul”
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

Liturghie, Bucureşti 1728

Bıblıografıa veche Românească vol II, pag 35 nr 196 descrıe această carte, confundând-o însă, probabıl, cu alt exemplar, dın alt an Exemplarul este ıdentıc cu acela dın anul 1713, adecă o retıpărıre Are 210 foı şı nu 248 cum se descrıe În Pınaxar nu se trece nımıc ce ar trece peste 210 foı Atât exemplarul dın anul 1713 cât şì aceste dın 1728 se termınă cu *Ectenıile ce se zıc la morţı.*

La sfârşıt numaı atât .

Sfârşıtul Dumnezeeştıı Lıturghıı.

Apostol, Buzeu 1743

Bıblıografıa veche românească, vol II pag 65, nr 230 descrıe această carte, fără să cunoască un exemplar complet. Cartea completă are 178 foı numerotate. Pe ultıma se cıteşte următoarea ıertare de greşeli

Unuıa Dumnezeu celuı în troiţă slăvıt Tatăluı, Fıuluı şı Duhuluı Sfânt, fıe dela noı robıı săı, mulţămıtă, cınste, laudă şı închınăcıune, căcı ne-au îndemnat de am început, şı ne-au ajutat de am scos cu tıparıul această sfântă carte Apostol Iară pre tıne pravoslavnıce cetıtorıu, cu smerenıe te rugăm ca de vei afla ceva nu bine alcătuit sau greşıt, aceaıa să o acoperı cu blândeaţele dragostei, şı să o socoteştı a fi dın nesăvârşırea slabei mınţı Iară nu dın voıa ostenıtorıuluı. Aducându-ţı amınte, că toţı aceıaşı neputınţe sântem părtaşı Şı Dumnezeu carele numaı sıngur ıaste de săvârşıt, să te învrednicească vederı feaţıı sale, şı mıla luı să fie cu tıne pururea.

Liturghie, Bucureşti 1746.

Dumnezeeştıle şi Sfıntele / Lıturghıı / acelor dıntru sfınţı Părınţılor / noştrı aluı Ioan Zlatost aluı Ba/sılıe cel Mare, şı a Preȷdestenıı. / Acum tıpărıte, întru al doılea an / din a patra Domnıe a ţărıı Rumâneştı, / a prea lumınatuluı şi prea înălţa-/ tuluı Domnuluı nostru / Ioan Konstandın, / Nıcolae Voevod/

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul”
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

cu blagoslovenıia prea sfinţitului Mı/tropolıt al Ugrovlahıei/ Kır Neofıt / Şı sau tıpărıt în Tıpografıia Dom/neascâ în oraşul Bucureştılor /

La anul dela zıdırea lumıı 7254 /De cucearnıcul între Preoţı Popa Stoıca Iacovıcı Tıpograful

Tıtlul într'un chenar sımplu, pe verso se află stema înconjurată cu lıterile I N. K. V şı următorul vers

Asupra peceţıı stıhurı polıtıce
A ţărıı rumâneştı cu bună ferıcire
Aceaste doao peceţı Hs. le găteaşte,
Şı Domnulıı Constandın le dărıueşte,
Ca să poată stăpâni cu bună voıre,
Îndelungându-l pre el întru norocire

În 4⁰ mıc de 2 foı nenumerotate şı peste 244 pagını numerotate Tıpărıt cu negru şi roşu, cu 26 rânduri pe pagină. Are maı multe gravurı

Ceasoslov, Blaj 1752 edıţıa I.

Această carte este necunoscută de *Bıblıografıe* şı este prıma edıţıe a Ceasoslovului. Exemplarul cunoscut de mine este ıncomplet Începe cu pag 33 şi are peste 652 pagıne Formatul este 8⁰ mıc tıpărıt cu negru, două feluri de lıtere mici de tot şı de mărımea obışnuită Rândurile varıază de la 17 la 23 Caıetele se cbmpun dın 8 foı, prımele patru semnate cu chırile Caıetul e cu lıteră maı mare, iară foaıa cu lıteră maı mică Această carte începe să se tipărească în anul 1751, fapt constatat dın două împrejurărı şi anume O gravură poartă anul 1751 cu cıfre arabe, iar maı departe scara Păscălıei începe cu anul 1751 Anul 1752 ca data terminărıı cărţıı o stabılesc tot dın Păscălıe, unde textul începe cu anul 1752, Are maı multe gravurı semnate de zugravul „Vlaıcu"

Gravurile sânt

La pag 102 Isus Pag 182 Batjocorırea lui Isus La pag 197 Isus cu crucea. La pag. 258 Luarea lui Isus de pe cruce La pag 283 aşezarea lui Isus în mormânt La pag 388 Învıerea lui Isus. La pag 574 Maıca Domnului cu Isus,

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

având jos următoarea inscripţie *Icoana Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, carea ai lăcrămat în Ardeal în Sfânta Mânăstire dela Nicula* 1699 *Februarie* 4

La pag. 606 Duhul Sfânt

Dela pag. 647 înainte se află Păscălia

Ceasoslov, Blaj 1753 (?)

Tot un exemplar necunoscut de *Bibliografie* este şi ediţia a doua a Ceasoslovului dela 1752 Exemplarul cunoscut de mine este defectuos, începe cu pagina 21 şi se termină cu pag 586. Literile sunt de două feluri şi identice cu cele din ediţia I. Frontispiciile, iniţialele şi gravurile tot aceleaşi, semnate de Vlaicu. Comparând textul ed. I şi II constatăm pe aceeaşi pagină deosebiri; prin urmare avem a face cu altă ediţie. Ediţia I epuizându-se repede, cererile fiind mari, s'a tipărit ediţia II şi anume înainte de Strajnicul din Blaj (1753). Căci după acest Strajnic, tipăriturile introduc oarecare forme noi tipografice Cel mult ediţia II a putut fi tipărită imediat după Strajnic. Aceste împrejurări m'au determinat a fixà tipărirea la anul 1753.

Cartea are formatul în 8⁰ mic, e tipărită numai cu negru, cu litere mai mari şi 20 de rânduri pe pagină, sau cu cele mai mici, cu 22—23 rânduri. Caietele se compun din 8 foi, aceeaşi signatură ca la ed I

Apostol, Iaşi 1756

Bibliografia veche românească, vol. II pag 132 nr 296 descrie această carte fără să cunoască exemplarele complete.

Exemplarul complet are 174 foi numerotate La sfârşit numai atâta :

Sfârşit şi lui Dumnezeu mărire de ne-au ajutat după început, de am văzut şi sfârşitul.

Acatist, Blaj 1763

Amintit de *Bibliografie* în vol II pag. 160, nr. 331 după Popp, *Disertaţie* No 47, fără a cunoaşte cartea.

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

Exemplarul mieu are acest titlu:

Acathistiiariu / Cu multe alease rugăciuni / pentru evlaviia fieşte că/ruia creştin Cu blagoslove/niia Prea sfinţitului / şi Prea luminatului Domn / P. Pavel Aaron / de Bistra, prin ţara Ardea/lului şi părţilor ei îm/preunate, Vlădicul Făgă-/raşului. Tipărit la Sfân/ta Troiţă în Blaj/ anii dela Hs 1763 / De Ioann Râmniceanul Tipograf

Titlul este încadrat într'o gravură simplă, semnată de Vlaicu 1751 Pe verso o gravură fără semnătură

În 8⁰, de 2 foi fără numerotaţie şi peste 656 pagini numerotate. Tipărit cu negru şi roşu, 18 rânduri pe pagini

Ceaslov, Iaşi 1763.

La titlul descris în *Bibliografie* Vol. II pag. 160 nr 332 se mai adaugă.

De Grigorie Stanoviciu Tipograful.

Titlul e încadrat foarte simplu, pe verso se află o gravură, Maica Domnului, tot încadrată, cu următorul text.

O prea Sfântă Maica lui Dumnezeu
Fie-ţi milă de noi, norodul tău,
Şi nu ne lăsa până în sfârşit să perim,
Căci întru tine toţi nădăjduim,
Ci cu ale tale Sfinte rugi soleaşte:
De muncile ceale vecinice ne izbăveaşte

În 4⁰, de 2 foi fără numerotaţie. Câte foi numerotate aveà nu ştiu, deoarece am aflat numai titlul cu 2 foi din text.

Tipărit cu negru şi roşu cu 22 rânduri pe pagină.

Psaltire, Blaj 1764.

Amintită de *Bibliografie* Vol. II pag. 162 nr. 339, după Popp, *Disertaţie* No 47.

Iată titlul

Psaltirea/prorocului şi împăratului/ David/ acum a treia oară tipărit cu blagoslovenia/Prea Sfinţitului/ Kiriu Kir/ P Pavel

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

Aaron/Vlădicei/Făgăraşului/În Sfânta Mitropolie/ a Blajului/ Anu dela Hs 1764

În 8⁰, cu o foaie fără numerotaţie şi peste 510 pagini numerotate Tipărit numai cu negru, titlul incadrat într'un chenar foarte simplu Pe verso este o gravură reprezentând pe David Prorocul şi semnată de Petru Râmniceanu, 1764

Dacă această carte a avut Predoslovie nu se ştie, deoarece exemplarul cunoscut de mine începe cu foia 3 şi se termină cu foaia 510 Urmează *Învăţătura cum să citeşte Psaltirea*

Literile sânt de un singur fel Pe pagină sânt 18—19 rânduri

Penticostarion, Blaj 1768.

Penticostarion/acum întâiu aşezat şi tipă/rit, după rânduiala besearicii/răsăritului/Supt stăpânirea Prea înălţa/tei Împărăteasei Râmleanilor/Prinţesei Ardealului Iproci /Doamnei / Doamnei Mariei Theresii / cu blagoslovenia celor mai mari /Tipărit în Blaj în Tipografia/Mănăstirei Bunei-Vestiri /Anu dela Hs 1768

Titlul este cuprins într'o gravură semnată de Petru Papavici, Tipograful Râmniceanul Pe verso o gravură fără semnătură

În folio de 2 foi fără numerotaţie şi 202 numerotate Tipărit cu negru şi roşu, pe două coloane, cu 40 de rânduri pe coloană. Are vreo câteva frontispicii

Prefaţa sună astfel

Către Cetitoriu

Vrând a tipări acest Sfânt Penticostariu carea să ceteaşte şi să cântă prin Sfintele Besearici a Răsăritului începând din Sfânta şi luminata zi a Paştilor până în Duminica tuturor Sfinţilor şi aducându-ne aminte de porunca Sfintei Besearici Ca prin Sfintele besearici, rugile ceale adevărate şi lămurite, să se facă, (precum în Pravilă, Sfântul sobor

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

dela Carthagena în chanonul 101 arată), Ne-am nevoit a urma Izvodului celui mai vechiu grecesc Pentru aceia nu te mira, nici ne vinovăţi de veri găsi într'acest Penticostariu sau adaos ceva, care în ceale rumâneşti şi sloveneşti, până acum tipărite, nu să găseaşte, sau lăsat ceva, care într'altele să găseaşte, ci cu umilinţă şi cu frica lui Dumnezeu ceteaşte, căută, sau pre alţii căutând, sau cetind ascultă, aducându-ţi aminte ca cum ai vorbi cu însuşi Dumnezeu nevăzut precum învaţă Triodul luni în săptămâna cea dintâiu a sfântului Post.

Triod, Bucureşti 1768

Bibliografia veche Românească Vol. II pag 192, nr 367 descrie această carte şi spune că s'ar fi tipărit la anul 1769, socotind data de tipărire după titlu unde se spune că, „s'au tipărit dela zidirea lumii la anul 7277". Triodul acesta cum o să vedem mai jos, a fost tipărit în anul 1768

Cartea este in folio, de 2 foi nenumerotate şi 470 foi numerotate Descrierea ei corespunde cu ceea din *Bibliografie*

La sfârşit

Tipăritu-s'au şi s'au Diorthosit aceasta sfântă şi Dumnezeiască carte ce să chiamă Triodion, prin iubirea de osteneală a nevreadnicului şi smeritului între Ieromonahi Grigorie Ieromonahul Iară cei ce vă veţi întâmpla a ceti această sfântă carte, bucuraţi-vă în Domnul şi orice greşală veţi afla, în cuvinte sau în slove, cu umilinţă vă rugăm ca să îndreptaţi cu Duhul blândeaţelor negrăbindu-vă a ne pune în ponos, că n'au lucrat îngeri · ci mână de ţărână şi minte de om păcătos, cuprins de slăbăciunea firei carea nu lasă nici pre un om a rămânea fără de greşală la tipărit. Deci ştim adevărat ştim, că multe alunecături şi greşeli se vor fi făcut prin multă osteneală şi prin citirea prubelor de noaptea (că cu adevărat şi noaptea de multe ori o am făcut în loc de zi) Că pre cât am putut cu nevoinţă am lucrat Cu plecăciune dar vă rugăm că se ne iertaţi şi Dumnezeul păcii să fie cu voi acoperindu-vă greşealele

Precum doresc să ajungă la vadul cel cu adăpostire cei

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

ce sânt bătuţi de valurı în lucıul Mărıı aşa doreaşte şı tıpografuł să ajungă la sfârşıtul cărţıı

Şi s'au început acest sfânt şı Dumnezeesc lucru la luna lui Iulıe în zıua dıntâıu şı au luat sfârşıt la luna luı Noemvrie în zıle 7, la anıı dela Hs. 1768

Anthologhion, Bucuıeşti 1777

Bibliografia veche românească, Vol II pag 218 nr 398 descrie această carte, însă nu cunoaşte un exemplar complet Cartea are 3 foı fără numerotaţie Foaıa ı este tıtlul, foaıa 2 predoslovıa şı foaia 3 o gravură mıcă în chenar de lınıatură „Maica Domnuluı", iară pe verso „Isus Hrıstos".

Predoslovıa se termınă cu ·

Al pravosloviei voastre rugătorıu către Dumnezeu Smerıtul Mıtropolıt al Mıralıchıeı,

Fılaret

Molitvenic, Râmnic 1782

Bibliografia veche românească Vol II, pag 274, nr 453 descrie această carte, însă nu cunoaşte exemplarul complet Cartea completă are 360 foı numerotate şi la sfârşıt cıtım următoarele .

Precum cel lıpsıt de lumina ochilor umblând să potıcneaşte adease, aşişderea şi mintea Dıorthositoriului, de multe orı prın slăbıcıunea fırii de carea sântem ţınuţi, prıcınuıaşte greşale la îndreptarea tıpărirıı. Decı pentru aceasta atât către cei întâıu stătătorı în rânduıala Besearıcească cu smerenie mă rog, cât şi la toată pravoslavnica obştıme cu cucerıre ım[i] fac datoria cearerı. Ca orı ce greşală, în cuvânt sau în slove veţi găsi, să îndreptaţi cu cuget blând, şı să mă ıertaţı pre mıne neputınciosul Iară cel ce ştıe ascunsurile ınımılor, să vă învredıncească amânduror fericırilor

Smerıtul între Ierodiaconi,

Grıgorıe Râmnıceanul

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

Protocol, 1790—1792

Textul de mai jos este textul cel mai vechiu al tipăriturilor de acest fel. La parohia din Miercurea Nirajului-a fost arătat acest protocol, în care cea mai veche însemnare este din 1793 Acest protocol are formatul in folio şi pe o foaie se repetă de 3 ori acelaşi text Titlul nu se ştie, de oarece lipseşte Iată textul.

S'au născut prunc de partea..... la ziua..... la luna..... la anul..... de părinţi de leagea grecească neunită pravoslavnici, a căruia Tatăl ..... dar Muma..... lăcuitoriu în.....S'au botezat şi cu sfântul Mir s'au uns prin mine mai jos iscălitul paroh şi preot al Bisericii Hramului..... În ziua.... luna..... anul mai sus numit. Şi s'au dat în sfântul Botez pruncului nume..... Naş au fost..... lăcuitoriu..... Cu chiar mâna sa..... paroh.....

Textul este încadrat cu 2 linii paralele.

Liturghii, Sibiiu 1807.

Sfintele/şi Dumnezeeştile/Liturghii/acelor dintru sfinţi părinţilor noştri/alui/Ioann Zlatoust/alui/Vasilie cel mare/alui/ Prejdeoştenii/ a doaoară tipărită/în zilele preaînălţatului Împărat/Francıscus al doilea /Cu slobozenia înălţatului crăescului Gubernii a tot Ardealului /S'au tipărit în Sibiu în Tipografiia lui Ioann Bart /1807

In 4°. Tipărit cu negru şi roşu, două feluri de caractere, cu litere mai mici şi mai mari Rânduri 24—28 pe pagină Verso titlului este gol. Are 2 foi fără numerotaţie şi 316 pagini numerotate. La pag. 126 este o gravură, Sfântul Vasilie cel mare La pag 176 altă gravură, Sfântul Grigorie, ambele fără semnătură

La sfârşit numai atât:

Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă.

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

Octoih mic, Sibiiu 1808

Bibliografia veche românească, Vol II pag 534, nr 745 aminteşte această carte după Iorga *Scrisori, II*, pag 109 şi 128 Cartea este următoarea

Ceale/opt glasuri/sau/octoihul cel mic/cu/orânduiala vecerniei, liturghiei/împreună glasurile cu podobile/catavasiile, irmoasele, polihdeul, pri/pealele cu sveatilnele, şi Voscrae/snele de peste tot anul / Tipăritu-s'au cu cheltuiala lui Simeon Pantea din Salciu/Sibiu/În tipografia lui Ioan Bart / 1808

În 8°, tipărit cu negru, 1 foaie şi 352 pagine numerotate, cu 27 rânduri pe pagină Titlul este încadrat într'un chenar simplu, pe verso se află o gravură reprezentând pe Is Hs

Protocolum, Sibiiu 1811

I *Protocolum/pentru însemnarea/Botezaţilor/pe seama/bisearicilor ne-unite din/——/Prin slobozema În K Gubernium/ Sibiu/Tipărit in Tipografia lui Ioann Bart/1811*

In-folio, tipărit numai cu negru, rubricile sânt despărţite cu liniatură Pentru trecerea botezaţilor sânt 12 rubrici orizontale, iară datele ce urmează să fie trecute sânt pe două pagini cu 11 rubrici principale Aceste sânt următoarele 1 Anul Domnului, 2 luna 3 zile 4 Din botez s'au dat pruncului nume 5 Numele şi Polecra Părinţilor pruncului, 6 Locul de unde sânt Părinţi pruncului, 7 Numele şi polecra Naşului sau a Naşii prin care s'au botezat 8 Numele şi Polecra Preotului care au botezat 9 Cu sfântul mir e uns? (Două rubrici e, nu) 10 Oltuit e [de] vărsat? (două rubrici olt, nu) 11 Reflexiile din care pricină nu s'au oltuit vărsat Dintre părinţilor sau doftorilor

Protocolum, Sibiiu 1811

II *Protocolum/pentru însemnarea/căsătoriţilor/pe seama/ bisearicilor ne-unite/din/——/prin slobozenia În K Gubernium/Sibiu/Tipărit in Tipografia lui Ioann Bart/1811.*

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)

In-folio, tipărit numai cu negru, rubricile sânt despărţite cu liniatură Pentru trecerea căsătoriţilor sânt 12 rubrici, iară datele ce urmează să fie trecute sânt pe două pagini cu 11 rubrici Aceste sânt 1 Anul Domnului 2 luna 3 Zile 4 Numele şi polecra celui ce s'au căsătorit 5 Locul naşterei lui şi al ţinutului 6 Numele şi Polecra fetii sau a nevestii 7 Locul naşterei ei şi a ţinutului 8. Intre întâia, a doao, sau a treia căsătorie 9 Numele şi polecra Numelui 10. S'au vestit în biserica la luna şi ziua 11 Numele şi polecra Preotului cununătoriu

AUREL FILIMON

Târgul-Mureş, Martie 1930

VIII.

Viitorul cu „vadere".

În conjugarea auxiliarului cu care se formează viitorul în româneşte întâlnim câteva forme neexplicate încă în mod satisfăcător nici de H. Streller (*Das Hilfsverbum im Rumänischen*, în „Jahresbericht-Leipzig" IX p. 50 ş u), nici de alţii. Încercând în cele următoare să explic câteva dintre ele, aş vrea să observ în mod preliminar, că paradigma prezentului indicativ al verbului *vrea* cuprinde la noi câteva forme completive Fenomenul acesta e cunoscut mai ales la verbe des întrebuinţate, precum e verbul „a fi"— în a cărui conjugare au intrat la noi forme ale lat *fieri*, şi care cuprinde şi în alte limbi forme complective (cf lat. *sum —fui —esse*, germ *bin —sei —gewesen —war*, slav *esam —byl* etc) — sau „a umblà" (cf fr *je vais — nous allons — nous irons*, istrorom. *meg — pâs* „mergi!" şi *homo* „să mergem, haide" — *i-voi* „voiu merge") şi alte câteva. Formele completive pot să fie împrumutate din conjugarea unor verbe deosebite, ca în exemplele amintite şi chiar la lat. *velle*, care formează persoana 2 (vīs) de la tulpina *vī* (cf. Stolz-Schmalz, *Lateinische Gramm* [5] p 311) şi precum vom vedea că e cazul la românescul va — sau în conjugarea unui timp sau mod verbal intră forme din

BDD-A14796 © 1929-1930 Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul"
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-23 07:50:15 UTC)